

BIBLIOTEKARZ PODLASKI
4/2022 (LVII)
<https://doi.org/10.36770/bp.764>
ISSN 1640-7806 (print) ISSN 2544-8900 (online)
www.bibliotekarzpodlaski.pl

Anna Janicka*

Uniwersytet w Białymstoku, Polska / University of Białystok, Poland

ORCID: 0000-0003-0289-3706

Dr Nina Taylor-Terlecka: uhonorowanie zasług Badaczki i Pisarki w Białymstoku i Oxfordzie. Sprawozdanie

Dr. Nina Taylor-Terlecka: Honoring the Achievements of a Researcher and Writer in Białystok and Oxford. A report

Dr Nina Taylor-Terlecka, Angielka o szwajcarsko-francuskich korzeniach, a z odruchu serca i badawczych zainteresowań Polka, to wybitna osobowość angielskiego środowiska slawistycznego i polonistycznego. Wychowanka Lycée Français de Londres, ukończyła rusycystykę na Uniwersytecie Oksfordzkim i polonistykę na Uniwersytecie Londyńskim, zaś doktoryzowała się w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie na podstawie rozprawy o Tadeuszu Konwickim. Tłumaczyła wielu polskich pisarzy na język angielski, w tym Marka Nowakowskiego, Jarosława Marka Rymkiewicza, Janusza Andermana. Dr Taylor-Terlecka opiekuje się też literacką i naukową spuścizną swojego zmarłego męża, wybitnego polskiego pisarza Tymona Terleckiego (1905–2000). Wykładała na Uniwersytecie w Oxfordzie i na Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie w Londynie. W czasie wielu lat pracy naukowej, niezliczonych podróży z Londynu do Polski, Gruzji, Ukrainy, Francji i innych krajów, nawiązała owocne kontakty naukowe i towarzyskie w Polsce i Europie. Jednym z ośrodków, z którymi Badaczka utrzymuje kontakt od lat, jest Uniwersytet w Białymstoku, a szczególnie badacze z tej uczelni skupieni w jednostkach zajmujących się literaturą emigracyjną oraz współpracą międzynarodową:

* Anna Janicka – dr hab., prof. UwB; pracuje w Katedrze Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu w Białymstoku. Autorka m.in. książki *Pozytywiści warszawscy – dylematy pokolenia. Studia* (Warszawa 2022).

Anna Janicka, *Dr Nina Taylor-Terlecka: uhonorowanie zasług Badaczki i Pisarki...*

Katedrze Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych oraz Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”.

Z inicjatywy prof. Violetty Wejs-Milewskiej i dr hab. Anny Janickiej, prof. UwB, grupa badaczy białostockich zwróciła się do Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z wnioskiem o nadanie dr Ninie Taylor-Terleckiej „Medalu Uniwersytetu w Białymstoku”. Wniosek rozpatrywany był kolejno przez Dziekana Wydziału Filologicznego, Radę Wydziału Filologicznego, Kapitułę Godności Honorowych, Senat UwB i Jego Magnificencję Rektora UwB. W uzasadnieniu wniosku – autorstwa dr hab. Janickiej, prof. UwB i prof. Wejs-Milewskiej – czytamy, iż wniosek sformułowany został „z następujących powodów”:

– dr Nina Taylor-Terlecka od lat udostępnia badaczom z UwB bezcenne materiały archiwalne z archiwum swego męża, Tymona Terleckiego, w tym korespondencję Tymona Terleckiego z Jerzym Giedroyciem, Kazimierzem Wierzyńskim, Mieczysławem Grydzewskim i innymi emigrantami. Dzięki temu możliwe było wydanie kilku znaczących monografii dotyczących problematyki emigracyjnej, jak również pozyskanie prestiżowego grantu NPRH, którym kieruje prof. dr hab. Violetta Wejs-Milewska;

– dr Nina Taylor-Terlecka jest wybitną badaczką i pisarką, honorowaną za swe zasługi dla kultury polskiej, jedną z ostatnich wielkich postaci londyńskiego środowiska emigracji niepodległościowej;

– od ponad 35 lat aktywnie i konsekwentnie uczestniczy w życiu naukowym Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku, inspiruje i wspiera badaczy zajmujących się problematyką emigracyjną, kresową, żydowską.

Dr Nina Taylor-Terlecka przez ponad czterdzieści lat wykładała literaturę polską na Uniwersytecie Oxfordzkim oraz na Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie (PUnO). Ma w swoim dorobku kilkaset prac w języku angielskim, polskim, francuskim i rosyjskim publikowanych w tomach zbiorowych oraz czasopiśmie naukowych, między innymi w Polsce i w Wielkiej Brytanii. Jej prace komparatystyczne, historycznoliterackie oraz źródłowe tłumaczone są na język hiszpański, rosyjski, litewski, białoruski i ukraiński. Pisze przeważnie o literaturze Wielkiego Księstwa Litewskiego, o polskiej literaturze GUŁagu oraz literaturze emigracyjnej i dramacie romantycznym. Jest autorką monografii wydanej staraniem Wydziału Filologicznego UwB: *The Lithuanian Landscape Tradition in the Novels of Tadeusz Konwicki* [*Tradycja krajobrazu Wielkiego Księstwa Litewskiego w powieściach Tadeusza Konwickiego*] (Białystok 2018), a także innych

znakomitych publikacji, takich jak: *Guląg polskich poetów. Od Komi do Kołomy. Wiersze* (Londyn, 2001; Warszawa 2011), *Mała Wittliniada. Epizody, przyjaciele, okolica* (Kraków 2022).

Jest autorką licznych opracowań spuścizny po swoim mężu, Tymonie Terleckim. Napisała posłowania między innymi do edycji: Tymon Terlecki, *Emigracja naszego czasu* (Lublin 2003), *Zaproszenie do podróży. Szkice o miastach i kulturach* (Gdańsk 2006), Rosa Bailly, *Szkicownik kresowy* (2005). Zredagowała i wydała tomy korespondencji: Tymon Terlecki, Józef Wittlin, *Listy 1944–1976* (2014), *Listy Andrzeja Bobkowskiego do Tymona Terleckiego* (2006), a także Tymon Terlecki, Jerzy Stempowski, *Listy 1941–1966* (Warszawa, 2015); wznowiła oraz zaktualizowała tom: Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, *Ostatnie utwory*, zebrał i opracował Tymon Terlecki (na podst. wyd. I – Londyn 1956), Warszawa 2012.

Jej praca poświęcona polskiej kulturze emigracyjnej została doceniona przez środowisko skupione wokół Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie z siedzibą w Londynie, również przez środowisko naukowe Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie (z siedzibą w Londynie) oraz przez władze Rzeczypospolitej: dr Nina Taylor-Terlecka została odznaczona Medalem Zasłużony dla Kultury Polskiej (2016), została również laureatką Nagrody Literackiej Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie za całokształt twórczości (2019). Ponadto jest Członkiem Honorowym Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie (2017).

Z Uniwersytetem w Białymstoku, a wcześniej z Filią UW, dr Nina Taylor-Terlecka związana jest od kilkadziesiąt lat. Jej współpraca rozpoczęła się wraz z organizacją pierwszej międzynarodowej konferencji: „Wilno-Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur” (Białystok 1989); była wówczas gościem prof. Elżbiety Feliksiak, która na początku lat 90. XX w. zadbała o kontakty ze środowiskami krajowymi i wychodźczymi. Ta i kolejne konferencje z tzw. kresowego i wileńskiego cyklu gościły dr Ninę Taylor-Terlecką jako referentkę (jej artykuły zasilają publikacje pokonferencyjne). Badaczka w księdze poświęconej dorobkowi prof. Elżbiety Feliksiak zamieściła artykuł *Ze Żmudzi na Kaukaz* (w: *Literatura, pamięć, kultura. Prace ofiarowane profesor Elżbiecie Feliksiak*, Białystok 2010).

Zapoczątkowana cyklem kresowym współpraca rozwinęła się na kolejne dziesięciolecia. Inicjatywy naukowe prof. Violetty Wejs-Milewskiej, a potem prof. Anny Janickiej i prof. Jarosława Ławskiego, budziły żywe zainteresowanie badawcze dr Niny Taylor-Terleckiej, dlatego też przez lata inicjatywy

te konsekwentnie wspierała i inspirowała. Współorganizowała z Instytutem Filologii Polskiej UwB konferencję wraz z towarzyszącą jej wystawą, do której przekazała materiały pochodzące z jej własnych zbiorów w Oxfordzie: „Wobec polityki, wojny, emigracji. W 70. rocznicę powstania «Polski Walczącej»” (Białystok, 30 listopada 2009). Była to konferencja poświęcona wojennemu i emigracyjnemu piśmiu wydawanemu w Coëtquidan i Londynie, redagowanemu przez Tymona Terleckiego; piśmiu, którego autorzy należeli do najwybitniejszych przedstawicieli polskiego życia literackiego i kulturalnego II RP. Była pomysłodawczynią tematów oraz aktywnym uczestnikiem cyklu konferencji emigracyjnych organizowanych przez Instytut Filologii Polskiej oraz Wydział Filologiczny przy współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej/ Oddział Białostocki. Mowa tu o pierwszej konferencji „Paryż – Londyn – Monachium – Nowy Jork. Emigracja powrześniowa na mapie kultury nie tylko polskiej” (2007), której druga odsłona odbyła się w roku 2014, trzecia zaś w 2017 (ostatnia poświęcona została „Wybitnym postaciom kobiecym emigracji niepodległościowej”). Była stałą uczestniczką organizowanych od 2012 roku do dziś przez Katedrę Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” cyklicznych konferencji „Żydzi wschodniej Polski”.

Dr Taylor-Terlecka stała się inicjatorką i uczestniczką Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Emigracja niepodległościowa ukraińska i polska XX wieku. Tradycje – osobowości – idee – retoryka”, zorganizowanej przez Uniwersytet w Białymstoku i Kijowski Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki (Kijów, 23–25 maja 2018); brała czynny udział także w innych konferencjach organizowanych poza Polską przez Katedrę Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” (a było tych spotkań międzynarodowego formatu co najmniej kilka).

Ostatnie lata intensyfikują współpracę i czynią ją bardziej spektakularną. Dzięki zaangażowaniu na etapie formułowania problemu badawczego oraz możliwościom nieograniczonego korzystania z domowego archiwum Badaczki zespół afiliowany przy Wydziale Filologicznym UwB uzyskał finansowanie w ramach projektu NPRH (moduł: Dziedzictwo narodowe): „Naukowa, krytyczna edycja z rękopisów w pięciu tomach korespondencji Tymona Terleckiego z Jerzym Giedroyciem, Mieczysławem Grydzewskim, Janem Nowakiem-Jeziorańskim, Kazimierzem Wierzyńskim i innymi”. Podstawą projektu jest niepublikowana dotąd korespondencja Tymona Terleckiego; jej *gros* znajduje się we wspomnianym już Archiwum Tymona Terleckiego w Oxfordzie. Dr Nina Taylor-Terlecka jest

również w tym grantie wykonawcą merytorycznym. W ramach tego projektu, jak również w ramach programu Ministerstwa Edukacji i Nauki pod nazwą „Regionalna Inicjatywa Doskonałości”, aktywnie uczestniczy w cyklu konferencji „Archiwa Kultury Polskiej XX wieku (Londyn – Białystok – Turyn)”, organizowanych przez Wydział Filologiczny UwB, Bibliotekę Polską POSK w Londynie, Departament Języków i Literatur Obcych Uniwersytetu w Turynie.

Badaczka pozostaje wierna Wydziałowi Filologicznemu UwB, promuje jego aktywność naukową i organizacyjną zwłaszcza w Londynie i Polsce, podkreśla znaczenie prowadzonych przez Wydział badań, w tym tych, które

wiążą się z fundamentalnym dorobkiem polskiego wychodźstwa niepodległościowego, osiadłego na zachodzie Europy. Docenia publikacje wychodzące w Białymstoku, a jeśli ma wpływ na promowanie konkretnych badaczy z Białegostoku – robi to bardzo chętnie.

Złożony w 2021 roku wniosek o przyznanie pisarce Medalu Uniwersytetu w Białymstoku został zaopiniowany pozytywnie. Dnia 29 czerwca 2022 roku Senat UwB przyjął Uchwałę nr 3058 w sprawie przyznania „Medalu Uniwersytetu w Białymstoku” dr Ninie Taylor-Terleckiej. Niestety, z powodów obiektywnych, uhonorowana Badaczka nie mogła odebrać Medalu podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2022/2023, która odbyła się 10 października 2022 roku.

3 listopada 2022 roku „Medal Uniwersytetu w Białymstoku” wręczył dr Ninie Taylor-Terleckiej w jej domu w Oxfordzie dziekan Wydziału Filologicznego UwB, prof. Jarosław Ławski.

Dziekan wraz z Medalem wręczył wyróżnionej legitymację poświadczającą jego otrzymanie (nr 77). Prof. Ławski odczytał również list gratulacyjny od JM Rektora Uniwersytetu w Białymstoku prof. Roberta W. Ciborowskiego, w którym czytamy słowa podziękowania za „wsparcie udzielane białostockiemu

Wręczenie dr Ninie Taylor-Terleckiej Medalu UwB w oksfordzkim domu Badaczki przez prof. Jarosława Ławskiego

Anna Janicka, *Dr Nina Taylor-Terlecka: uhonorowanie zasług Badaczki i Pisarki...*

środowisku filologicznemu” przez Panią Doktor. Po części oficjalnej przyszła pora na miłą pogawędkę, wywiązała się też pełna emocji rozmowa, jak zawsze w przypadku tej wybitnej Osobowości – nader ciekawa i urozmaicona narracyjnymi zwrotami wielotematycznej akcji.

Dr Taylor-Terlecka wyraziła chęć, ku radości głównego organizatora, uczestniczenia w XII konferencji z cyklu „Żydzi wschodniej Polski”, a także kontynuowania współpracy. Prof. Ławski miał też okazję, by zwiedzić słynny oksfordzki dom państwa Terleckich, będący prawdziwym muzeum pamiątek po Polakach, którzy po II wojnie światowej znaleźli się w Wielkiej Brytanii, tworząc tu własne życie polityczne i kulturalne.